Otto Schneid
Papers

The Foundations of Art and its History
(Yesodot ha-omanut ve-toldoteha)

9:19

יסודות האמנות ותולדותיה.

א) הקדמה הנוגעת למטרת ארבע ההרצאות ולשיטתן: הבנייה הקונווציונלית של תולדות האמנות והשאיפות לבנותן מחדש. מטרת האוניברסליות בבחינה הסוציולוגית והפסיכולוגית. חומר, רוח, צורה.
תולדות האמנות כתולדות החברה.
האמנות הפריהיסטורית ונאוליתית. צורותיה והקבלתן כנגד מדרגותיה בהתפתחות הכלכלית.
אותם החוקים המתאימים באמנות הפראים ובאמריקה העתיקה. ~~נתוח של יצירה חידתית.~~
המזרח העתיק ומקורות תרבותו. החברה באירגונה הראשון ויחסה לטבע. אמנות הכלדים ובבליה לעומת האמנות העממית במצרים. הכוחות המקבילים המתבטאים בארם-נהריים ובארצות השכנות. כפתור (על יד באיי העתיקה) ויון הפריהיסטורית. המלכות.
עלית האמנות ביון עד פיסגתה באופנים. דמות האדם באמנות של מדינת העם ושל ~~המלכות ובעטיה באמנות~~. התהוות ההלניזם. פעולתו באמנות הרומית ודרכיו באסיה.

ב) עקרי האמנות בהודו. חברה ואמונה. עם ואבן: ארדיכלות מונומנטלית מתוך בנית מעדות. סגנוני הפיסול והציור. הארצות השכנות: סין ורוח ארדיכלותה. ~~ב~~ כלי-מתכת כסמל האלם ומלואו. עקרי הפסלות. דמות האדם בציור הסיני והסברת ההופעה מתוך החברה. הקבלות בפילוסופיה. רוח הנוף ודמות החיה. היחס ההיסטורי בין סין ליאפאן.
עמי האיסלאם ודרכי ~~תולדות~~ אמנותם. דין ספרד ובין הודו. הבעיה של אמנות

החסרה דמות האדם. צורות הארכיטקטורה והאורנמנטיקה וחוקיה. ציורי כתבי-יד, שטיחים, עבודות מתכת.

ג) התהוות האמנות הנוצרית וארדיכלותה עד התחלות ימי-הביניים מן רומא ועד ביזנטיה ורוסיה. ארדיכ' הסגנון הרומני והגותי בצרפת וביתר אירופה. פיסול וציור נוצרי בימי הביניים. האמנות של ימי הביניים כראי תקופתה. שיטת ההפרז וביטויה האמנותי. הארדיכלות היהודית ומקומה בהתפתחות הכללית. חלקן של הכנסיה, האצילות והבורגנות ב"רנסנס". האמנות הציבורית ועלום השם בימי הביניים והופעת האישיות הגדולה. בתקופה החדשה האמן כאיש גדולי השולטים בחברה והאמן כמהפכן. היצירה הגדולה בארדיכלות האיטלקית והניגודים בה המשתקפים בקורותיה. הברוק כאמנות הריאקציה והכוחות המתנגדים. הקלסיציזם הצרפתי והמאה השמונה עשרה. (סקירה במזרח אירופה ובאמנות היהודית)

ד) מות הארדיכלות האירופאית במאה התשע עשרה ופריחת הציור. האימפרסיוניזם והחברה בהתחלות התעשיה. ראשית מאתנו. המהפכה באמנות לפני מלחמת העולם. הקוביזם, האקספרסיוניזם ויתר כיווניה, חלקם של היהודים, סיבותיו ומקוריו. אמנות פרולטרית. זיקות החברה כיוצרת האמנות וכנושאתה. הבעיה של לאות המגמה. — תחית הארדיכלות מתוך התפקידים החדשים. עוד פעם חומר וצורה. שיבת המציאות באמנות שאחרי מלחמת העולם.

בתקופת ההתחלות, במאה השביעית והששית, הננו עדים להאבקות היכולת בעזרה
ועם התנגדות החמר. חבור הגוף האנושי לחלקיו (בתבליטים כעולה) איננו עולה עדיין על השיטה המצרית,
~~בתמידות מחוסרות חיים. אף באור הפלאסטי של האדם קפוא וסמור הוא. החלב~~
~~אינו נושם עדיין~~, המלא מבקיע את הרגלים ללא הבחנה. באור האדם בפסל
בראשית המאה הששית
בלגו ... המדות הנכונות מבחינת חקי הטבע; אולם קפוא וסמור הכל, בחלב טרם נושם
עדיין, המלא מבקיע אלתי ברגלים ללא הבדלה והדרגה.
בין הגוף גופו ובין קפלי בגדיו אין עדיין הרמוניה משביעה. הקפלים מסודרים לפי
תפיסה קליגרפית. בדמויות בטלן מורגשת עדיין ירושה מוצאן מן הברזל ומן גלגל היוצר.
בעוד שבאלה הבאות צועדת ~~יהיה לסמל~~ הריהו סמל הנמרצת להתקדמות לקראת הפריחה הראשונה
שבחצי השני של המאה הששית. ~~אחידות הבגד והגוף~~ אולם אחידות שלא נראתה מקדם,
מתמזגים גוף ובגד, בקפאון ~~עומד לסור הבגד~~ הלבוש מאחיד ומבליטים את הגוף,
והקפאון עומד לסור. אך הפנים ~~פורחת~~ טרם חיים. העינים בולטות ומלאות;
בודהא... קוראים המשוררים היונים למבט הלב. אותה בת-צחוק תופעה על פני
~~ועל פני צלובים~~ מתרגלים ועל פני שקטים, בגוועים כשמחים.

הבקיעה המתמדת אל Myron, הראשון מגדולי הפסל, היא אפוא בעת התנועה,
~~בלוך הדיסקוס במחול~~ וקדת אפיון האישיות, והבחנה למשל בין נוחו בפראי
Marsyas אל הידוע ובין אותינא, הגשמת החכמה. ובדורו גומרת דמות האדם להשתחרר.
בכל טבעיותו האצילה (כולו חיים) אורגנית הוכנסה
ב-Apollo שלפניו מופיע באופן ~~טבעי~~, חלקיו הבריא נושם והבחנה
בתפקידי שתי הרגלים, כי רק אחת היא הנושאת ואחותה פטורה. הלבוש מתרפק
לגוף ~~ומחבק אותו~~ לפרקיו ממש מגלה חיין העשירות.
כנראה גם (בפסוליו) מוציא הקול ... המפורסם בימי Myron; הלא ההרמוניה בסגנון
בפרופורציות משוכללות היא.

לסבות הפריחה הראשונה זו נחשב את התבליט הנחמד נ"ב של לידת Aphrodite
עולה מגלי הים. לידה זו (והבחנה) (בטוב טעמה המגסים) תהיה לסמל האביב בחיי אמנות יון.
... עד ... עסקו האמנים בעקר בפסלות ~~טכניות~~ וחיצוניות ורק ... גמרו
... בקושיים הטכניים — מדה מדה ומבוא להתפתחות האורגנית ...
... להבעת הנפש. בפסלי בתי הקברות מחברת האמנות ... לגלוי הנפש.

בימי קדם הקדומים התנגשו שני עמים קטנים בחופי ~~מזרחה~~ מזרחה של הים התיכון:

שבטי ישראל כבשו להם את ארצם בלכת נדודם מערבה מאות בערך, ובני העם היוני ~~כבשו להם~~
~~בלכתם בארצם~~ שלש מאות שנה אחרי כן. אבל שניהם קולטת סתירה בין ~~כמותם~~
~~ובין~~ בין פעיטות כמותם ובין גדלת השגתם. שניהם אפו מאחר התפתחותם
למשאוותיהם של האמת והיפה. ~~...~~ ישראל ~~גברה באהבה לאמת~~ הבריח יתרון באמת,
יוון גברה ~~באהבה~~ ליפי. ~~שני הלאומים~~ אהבת היפי. ~~שני בהתרבויות~~ דרכים בני קימה ושתיהן הוסבו
קבלו קטל כרחם. תורת ישראל היתה קיסודה וקודרה לאומית ורק הסתעפותה הנוצרית
יצאה והתרחקה ממנה, ~~להתגלות~~ ונעשתה לתורה בינלאומית, ללכוד את העולם. וכבר לפני זה
הוטל שני מקביל גם על תרבות יון: אלכסנדר הגדול הוציאה ממסגרתה הטבעית (מיסודה הלאומי)
ובהתפשטותה מזרחה ומזרחה נשתנתה התרבות ההלנית לתנועה ההלניסטית ~~הבינלאומית~~. (לתנועה עולמית)
~~אבל ...~~
דרך הממשלות ההלניסטיות האדירות ~~ההלניסטיות~~ יורשות אלכסנדר, פתחו את המגמה
להטיל את התרבות הזאת על העמים ולדכא ~~את סגולותם המיוחדות~~ ולעקור מן הלב
את ~~...~~ סגולותיהם ~~המיוחדות~~ תרבויותיהם הם, ולהשליט את תכן חייהם. דרך זו ~~...~~ יון
ותרבותה הלאומית הצנועה ובאצילה ~~לידי המלחמה~~ ~~...~~, כי אם ההלניים הביאנו
לידי ~~המלחמה~~ מלחמת הדרור ולידי הנצחון שזכרם ~~...~~ בימי חנוכה.
~~...~~
~~...~~
~~...~~
~~...~~

נשוב אל לבדנו את הבחנה לו, על מנת להעריך נכונה את יצר האמנות
שהעם היוני יצר ~~על...~~ אותה בקיצו ולביתו הוא ושנהיתה לאוצר לאנושות.

~~420~~
380
1550
1930

והמפנה דרך לגדול בין הגדולים, Phidias או פידיאס. (שהוא נסתר)

דמות Apollo שלפנינו (ט' ה באקרות של הכרת הטבע

ומטרה מהותית יותר מתגדרת לעינינו. היפי המוחלט בא לידי ביטוי את

במוהו ואת מחשבו היפה המגולגל מחשבת הגלם. וגבונה מיוחדת רומזת

כלי ספק על קלם אישיותו של Phidias הגאון. הלב מופיע בעמידה בטורה מעל פסלי

הבריה טהורה, הבריה סתם, הבריה גופה ... לנולא. לירודוף דיאס

... היו הפסלים אבי האלים ואתינה ושניהם

של עשויי זהב ושן פיל. פסילת אתינה הגמון אינה אלא העתקה המחלירה של את

הקומפוזיציה החיצונית בלבד. ועל אודות הצלמים או מספרים נאמר בשעתו:

בראות איש אותו ... ויקרוא ויצח

על רר ויצעקו אחד. (הב או קם הב את רוח. פידיאס המלאו אולי עוד)

אבל יותן להבעתנות לפי חוקי יצירותיו ... רוחו.

ורוחו הרוח הטרגית, רוח הגדל והעמק, והבקרה היא הבעת הדמיוני הנורא

לפני האדם, ... מעבר לאנושי במראה האנוש.

ברם, מלבד העתקים והשרידים המעטים דספרות קיימים כובסי

אף מעשי ידיו אמתיים — מהתבליטי ה Parthenon להגיח מאתונה אל ה Brit. Mus.

המאורים הגלופה ה Παραθηναιοι מדבר אלינו הגאון בנפשו. האנשים

הנהגים בני דבר לעורבן החגיגי ונהגי הסוסים צועדים והנה עומדים כאלו

היו פוסקים בתוך תנועתם. כמין ... הרוח או געגועים חידתיים

פרושים מעל המחנה שהוא לפי נושאו ענין חגיגי ושמח ולפי מהותו ממש ההפך.

הרי גם הפרשים הללו רוכבים כחולמים כשקועים בעולם אחר ומלב הנפש

הלה עובר אפילו על הסוסים. אפשר ליחס אותם

ועוד ...

לפידיאס, לאומנותו שחלב באבן. אף ראש הסוס הלה אינו דומה כלל וכלל לסוסי

העולם הלה, אף אע"פ במראהו החיצוני אינו מתרחק מן הטבע מאומה.

רוחו הנוגה אולי בנאוק סודי והמדיטה לחיים ולגורל בעינים טראגיות סובבת בנראה

מסביב לעין ההויה. היום, ואני בטוח שהיצירה הנמצאת ב London היא

מעשה ידי פידיאס, הפסל נתן האמן הגשמה טהורה של ההויה סתם. ...

הנמצאת ... פעולה ותנועה, בדממה מחלטת ומרכזת ...

יש חולקים את הפליליה ... נגדי. אך

36 ~~ויחסו את מחשבה~~ ~~of Phidias~~ להיות | והיא סוד הסודות ... אין חקר.

אישים מחוננים מלפנים כידוע על ידי הלפסות רקות, אבל בהלפסה במגרעת
היא היוצאת מהסוד ~~היוצרה~~ ויופיה, והקורן לחוקרים. בסביבת ~~Phidias~~ ובדורות
~~שבאו אחריו~~ הנה אומת היצירות הארבע של ירושלם. Phid. היה בסביבת
ובדורות שבאו אחריו. אבן לזכרון היא מאחד דמי הגדות של אתונה. ~~הנפטרת~~
~~מלב הנפש אל עלבות דרך המלכיר כה את אמנות המופת מנמר בידי הנושא~~
~~והמתוחות הביא~~ אצל. לותה Phid. מלאכי מתיחות או סטירה כמעט בין הנשא וכו
מלב הנפש, את העלבון בתוך ~~מחה~~ הלהבה, את הבמאה בתוך התרועה. העלבות
~~בהלבה~~ היה ביצירה זו מנמר על ידי הנושא ומרגיזה לו ביטב
כדרך אמן נזון שאינו נאון הספרת מסתכלת במלכדות שהגיעה לה אמה ומתמסרת
לזכרונות. הלבוש נוצה למשך תנופות נחמד לחודש, לאומלא אמנותי רק ספבורה.
(וכן גם תבליט האשה המסירה את סנדלה, מסוף המאה החמישית, ~~והקלאסית~~ מאת פידיאס.)

מתוך בווני סלמן אחרים נדגיש את Polyklet. ~~אם הוא מופתי~~
~~אל מן הסלוס הלב אמנותו ביא~~ אין הוא בגאון הטראגי, אלא מודילו ומגישמן של
האדם הבריא ~~דמה~~ ולדורי דורות מורה דרך להלמת הגוף הפיזיסלי.
שנה למאה הרביעית, למאה של Skopas, למאה של Praxiteles. מבלי לעסוק
בשאלות יצירותיהם הבודדות והאמתיות, נכיר קודם אצל סקופס את ההבדל בגוף
לעומת המאה הקודמת: של הקיום הלסט המרובל, ההויה הבוממת, מס בהתרגשות
התנועה הדרמטית, הגוף, הפנים וסוף הלבוש היו לאמצעים הבעה ~~של~~ נרגלת
ומרגילה ואפילו מגלמות.
סקופס הוא חלוץ הרוח ~~הזה~~ ~~את~~ שהתרגלנו לקרוא לה בחוננת החדיש "הדרוך". בשאלות
הבאה נותנו את אווירה למפרר.
~~התקופות הקודמות לפסטינו ברלינות טרגיה~~
לעומת הרלינות ~~הסרבני~~ הטאוגי האופינית לכל התקופות הקודמות מצטין Praxiteles
בקלות ~~פלאה~~, ~~בשוי מאלף גמוד~~ אימית, דמויותיו אין בדמתיות ואין שטחיות,
אלא ... עקרון ההרמוניה באמות הקלאסית הגיע לפסגתו.
רק עכשיו מופיעה גם האשה ~~#~~ חנה ~~הידוס~~, והנה הנושא החדש היה נושא
אף באמנות ~~הקלאסית~~ היוונית העלמה ~~#~~ פוריה עד מאוד.